

Datum van
inontvangstneming

:

03/10/2023

Zaak C-509/23**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

8 augustus 2023

Verwijzende rechter:

Administratīvā rajona tiesa (bestuursrechter in eerste aanleg, Letland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

7 augustus 2023

Verzoekende partij:

SIA Laimz

Verwerende partij:

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija (Inspectie- en toezichtsdienst voor loterijen en kansspelen)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Beroep tot nietigverklaring van het besluit van de Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas (Inspectie- en toezichtsdienst voor loterijen en kansspelen; hierna: „inspectiedienst”) waarbij aan verzoekster een geldboete is opgelegd wegens niet-naleving van de vereisten van de Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (wet ter voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en nucleaire proliferatie) met betrekking tot het onderzoek naar cliënten en het bepalen van hun status.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Met zijn verzoek op basis van artikel 267 VWEU vraagt de verwijzende rechter om uitlegging van richtlijn 2015/849. Met name verzoekt hij het Hof te

verduidelijken op grond van welke criteria een persoon kan worden beschouwd als naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon, of meldingsplichtige entiteiten die tot dezelfde groep behoren onderling informatie mogen uitwisselen over cliëntenonderzoek en de verkregen informatie mogen gebruiken, alsook in welke situaties cliëntenonderzoeksmaatregelen vereist zijn.

Prejudiciële vragen

- 1) Moet artikel 3, punt 11, onder a), van richtlijn 2015/849 aldus worden uitgelegd dat een particulier kan worden geacht een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon te zijn op de enkele grond dat de betrokkenen deel uitmaken van hetzelfde overheidsorgaan, zonder enige andere omstandigheid in aanmerking te nemen?
- 2) Moet [artikel 3, punt 9,] van richtlijn 2015/849 aldus worden uitgelegd dat, om te bepalen of een persoon een politiek prominente persoon is, moet worden nagegaan of deze persoon een van de in deze bepaling opgesomde functies bekleedt en bovendien moet worden onderzocht en vastgesteld of het een functie op hoog niveau betreft en niet een functie op middelbaar of lager niveau?
- 3) Moet artikel 45, lid 1, juncto lid 8, van richtlijn 2015/849 aldus worden uitgelegd dat de lidstaten de in artikel 2, lid 1, van richtlijn 2015/849 bedoelde meldingsplichtige entiteiten die worden beschouwd als vennootschappen van eenzelfde groep moeten toestaan om onderling informatie uit te wisselen, onder meer door overeenkomsten te sluiten over de uitwisseling van informatie en door te waarborgen dat informatie onderling circuleert en wordt toegepast, teneinde de doelstellingen van richtlijn 2015/849 te verwezenlijken?
- 4) Staat artikel 45, leden 1 en 8, juncto artikel 3, punten 12 en 15, van richtlijn 2015/849 ook toe dat dergelijke informatie of besluiten die door de directie van een van de ondernemingen binnen een groep zijn vastgesteld, worden gebruikt en toegepast in verschillende tot die groep behorende ondernemingen?
- 5) Moet artikel 14, lid 5, juncto artikel 8, lid 2, van richtlijn 2015/849 aldus worden uitgelegd dat meldingsplichtige entiteiten geen cliëntenonderzoeksmaatregelen hoeven toe te passen op bestaande zakelijke cliënten indien noch de in de nationale wetgeving vastgestelde termijn voor het toepassen van nieuwe cliëntenonderzoeksmaatregelen noch die welke is opgelegd door de procedures inzake het systeem van interne controle is verstreken, en de meldingsplichtige entiteit niet op de hoogte is van nieuwe omstandigheden die van invloed kunnen zijn op de risicobeoordeling die met betrekking tot de cliënt in kwestie is uitgevoerd?

- 6) Moet de in artikel 11, onder d), van richtlijn 2015/849 aan meldingsplichtige entiteiten opgelegde verplichting om cliëntenonderzoeksmaatregelen toe te passen wanneer er bij het ophalen van een prijs, het aangaan van een weddenschap, of beide, transacties ten bedrage van 2 000 EUR of meer worden verricht, ongeacht of de transactie in één verrichting plaatsvindt dan wel in verscheidene verrichtingen waartussen een verband lijkt te bestaan, aldus worden uitgelegd dat dergelijke maatregelen moeten worden toegepast telkens wanneer het totaalbedrag van de transactie 2 000 EUR bereikt, ongeacht het tijdsbestek waarin het in die bepaling vastgestelde bedrag van 2 000 EUR opnieuw wordt bereikt?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Verdrag betreffende de Europese Unie: artikel 5, lid 4, eerste alinea.

Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en richtlijn 2006/70/EG van de Commissie: overwegingen 30, 31, 32 en 34 en artikel 3, punt 9, punt 11, onder a), en punten 12 en 15, artikel 5, artikel 8, leden 1 en 2, artikel 11, onder a), d) en f), artikel 13, lid 1, onder a) tot en met d), en lid 2, artikel 14, lid 5, artikel 26, lid 2, en artikel 45, leden 1 en 8.

Rechtspraak

Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 17 november 2022, ██████████ & Partner, C- 562/20, EU:C:2022:883, punt 91.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (wet ter voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en nucleaire proliferatie): ¹ artikel 1, punt 2¹, onder a), en punten 8¹, 18 en 18², artikel 3, lid 1, punt 7, en leden 2 en 2¹, artikel 10, lid 1, artikel 11, lid 1, punten 1 en 4, artikel 11¹, lid 1, punten 1 en 5, en leden 2, 6 en 7, artikel 25, lid 2, en artikel 29, lid 1.

¹ Alle algemeen toepasselijke Letse wetgeving, in haar huidige en historische versies, is beschikbaar op de website: <https://likumi.lv/>.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoekster is een in het handelsregister van de Republiek Letland geregistreerde handelsvennootschap waarvan de bedrijfsactiviteit bestaat in het verlenen van diensten op het gebied van kansspelen en weddenschappen. Het maatschappelijk kapitaal van verzoekster is volledig in handen van SIA Optibet, waarvan de bedrijfsactiviteit ook bestaat uit kansspelen en weddenschappen. Beide ondernemingen maken deel uit van de in Zweden geregistreerde groep Enlabs AB.
- 2 Op 2 maart 2020 hebben verzoekster en SIA Optibet een overeenkomst gesloten voor het verlenen van toegang tot technische oplossingen, op grond waarvan SIA Optibet een technische oplossing heeft ontwikkeld voor het verzamelen en verwerken van informatie overeenkomstig de vereisten van de Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (hierna: „preventiewet”). SIA Optibet wint, met het oog op risicobeoordeling en risicobeheer in verband met de vereisten van de preventiewet, bij derden informatie in met betrekking tot de status van politiek prominente personen, de situatie op het gebied van sancties en de situatie op het gebied van negatieve berichtgeving in de media. Vervolgens biedt SIA Optibet, als moedermaatschappij van verzoekster, verzoekster toegang tot de door derden geleverde technische oplossingen en informatiediensten teneinde binnen de groep van ondernemingen een zo efficiënt mogelijk gebruik van middelen en een uniforme naleving van de voorschriften van de preventiewet te waarborgen.
- 3 Tussen 10 februari 2022 en 4 maart 2022 heeft de inspectiedienst bij verzoekster een controle uitgevoerd op het gebied van de voorkoming van witwassen en verklaard dat een cliënt van verzoekster, aan wie verzoekster sinds 23 augustus 2021 interactieve kansspeldiensten verleende (hierna: „cliënt”), moest worden beschouwd als een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon.
- 4 Op 14 maart 2022 heeft de inspectiedienst opnieuw bij verzoekster een controle uitgevoerd, in het kader waarvan onderzoek werd gedaan naar de stortingen die de cliënt op 27 en 28 januari 2022 had gedaan toen hij zich als speler inschreef, naar de wijze waarop de identiteit van de cliënt was vastgesteld, naar de wijze waarop het systeem van interne controle op hem was toegepast en naar de gevolgde procedures op het gebied van cliëntenonderzoek. Op 14 maart 2022 is in dit verband een inspectierapport opgesteld. In dat inspectierapport staat het volgende vermeld.
- 5 Als wordt vastgesteld dat de cliënt een politiek prominente persoon is, moet de zakelijke relatie met hem worden beëindigd, maar als de cliënt een familielid of een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon is, kan de zakelijke relatie worden voortgezet met toestemming van de directie van verzoekster.
- 6 Verzoekster heeft in 2020, 2021 en 2022 niet vastgesteld dat zij zakelijke betrekkingen had met naaste geassocieerden van politiek prominente personen. Bovendien heeft verzoekster, nadat op 26 augustus 2021 de drempel voor het

verrichten van cliëntenonderzoek (2 000 EUR) werd bereikt, geen dergelijk onderzoek verricht. Voor dit onderzoek had bij de cliënt informatie moeten worden opgevraagd over zijn inkomstenbronnen, de omvang van zijn inkomsten, zijn budget voor kansspelen en zijn status als politiek prominente persoon of als familielid of naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon, en had deze informatie vervolgens moeten worden geverifieerd aan de hand van openbaar beschikbare databanken teneinde aanvullende risicofactoren te identificeren.

- 7 Gelet op de gokgewoonten van de cliënt en de hoogte van zijn weddenschappen heeft verzoekster op 31 januari 2022 een diepgaand onderzoek naar hem ingesteld en hem om aanvullende informatie verzocht. Verzoekster heeft rekening gehouden met de stortingen van de cliënt ten bedrage van 15 000 EUR, op basis waarvan hij op 14 september 2021 werd aangemerkt als een cliënt met een middelhoog risiconiveau, en met de historische gegevens van de cliënt uit zijn SIA Optibet-cliantenprofiel. Voorts heeft verzoekster, op basis van de overeenkomst inzake gegevensuitwisseling die zij met SIA Optibet had gesloten, zich gevoegd naar het besluit van de directie van SIA Optibet van 27 maart 2020 om de relatie met de risicovolle cliënt te handhaven. De (her)beoordeling van verzoeksters cliënten aan de hand van informatie die SIA Optibet in het kader van haar cliëntenonderzoek heeft verkregen, vindt niet op regelmatige basis plaats.
- 8 Om die reden heeft de inspectiedienst op basis van de resultaten van zijn controle geconcludeerd dat verzoekster had nagelaten de cliënt te onderzoeken ondanks dat de drempel voor een dergelijk onderzoek was bereikt, dat zij niet had vastgesteld dat de cliënt een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon is en dat zij de cliënt dienaangaande niet grondig had onderzocht.
- 9 Gelet op het voorgaande heeft de inspectiedienst verzoekster bij besluit van 15 juni 2022 een geldboete opgelegd wegens niet-naleving van de wettelijke voorschriften.
- 10 In dit besluit heeft de inspectiedienst zich op het standpunt gesteld dat verzoekster bij de aanvang van de zakelijke relatie met de cliënt en bij het verdere verloop daarvan geen gebruik kon maken van en zich niet kon baseren op het cliëntenonderzoek van een andere – zij het met verzoekster verbonden – onderneming (SIA Optibet); verzoekster had dit onderzoek zelfstandig en onafhankelijk moeten uitvoeren. Aangezien verzoekster gebruik heeft gemaakt van en zich heeft gebaseerd op informatie die zij van een andere onderneming heeft verkregen, zonder zelf informatie bij de cliënt op te vragen, moet worden overwogen dat verzoekster lange tijd geen stappen heeft ondernomen om zich ervan te vergewissen of de cliënt een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon was, en dat zij daarom niet heeft voldaan aan de vereisten van verscherpt toezicht. Om die reden was de inspectiedienst van oordeel dat verzoekster het systeem van interne controle van cliënten niet correct had toegepast en geen cliëntenonderzoek had verricht.

- 11 De inspectiedienst heeft vastgesteld dat de cliënt van verzoekster een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon was omdat hij tegelijk met een politiek prominente persoon een functie in het uitvoerend orgaan van een overheidsorganisatie uitoefende.
- 12 Op 18 juli 2022 heeft verzoekster bij de Administratīvā rajona tiesa (bestuursrechter in eerste aanleg, Letland) beroep ingesteld tot nietigverklaring van het besluit van de inspectiedienst.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 13 Verzoekster stelt dat zij met SIA Optibet een overeenkomst voor de uitwisseling van informatie heeft gesloten op basis waarvan laatstgenoemde haar de noodzakelijk informatie heeft verstrekt om te voldoen aan de vereisten van de preventiewet met betrekking tot elke speler die eerst cliënt was van SIA Optibet en vervolgens cliënt van verzoekster is geworden. Volgens haar was het daarom niet nodig om de informatie die SIA Optibet met betrekking tot een voormalige cliënt van haar had verkregen opnieuw op te vragen en te verifiëren, maar kon die informatie ook worden gebruikt in de zakelijke relatie tussen verzoekster en deze cliënt. Volgens verzoekster geldt dit ook voor bestuursbesluiten over gezamenlijke cliënten, aangezien SIA Optibet en verzoekster met elkaar verbonden zijn.
- 14 Verzoekster is van mening dat de inspectiedienst het begrip „andere nauwe relatie” in artikel 1, punt 18², van de preventiewet onjuist uitlegt door te oordelen dat het feit dat een cliënt deel uitmaakt van een overheidsorgaan waar ook een politiek prominente persoon werkt, op zich een reden is om aan te nemen dat de cliënt een band heeft met die politiek prominente persoon. Volgens haar vereist de beoordeling van het bestaan van een dergelijke band een complexe individuele beoordeling, waarbij voornoemde omstandigheid niet de enige bepalende factor is voor de status van de betrokkene.
- 15 De inspectiedienst wijst erop dat de preventiewet niet voorziet in het sluiten van een overeenkomst voor informatie-uitwisseling tussen aanbieders van kansspelen en loterijen. Volgens de inspectiedienst had de cliënt op het moment dat hij een zakelijke relatie met verzoekster aanging, zijn zakelijke relatie met SIA Optibet beëindigd, zodat verzoekster hoe dan ook geen gebruik kon maken van de door SIA Optibet verkregen informatie. Derhalve is hij van oordeel dat verzoekster en de cliënt een nieuwe zakelijke relatie zijn aangegaan zonder daarbij de vereiste zorgvuldigheid te betrachten. Volgens de inspectiedienst zijn verzoekster en SIA Optibet, als marktdeelnemers en houders van een vergunning voor het organiseren van kansspelen in Letland, niet met elkaar verbonden via de rechtsvorm van één enkele groep. Hij betoogt dat SIA Optibet, die vennoot is van verzoekster, zelf een vergunninghoudende aanbieder van kansspelen is die onderworpen is aan de preventiewet – waarbij voor haar dezelfde vereisten gelden als voor verzoekster – en opereert in overeenstemming met haar systeem van interne controle teneinde de naleving van die wet te verzekeren. Het rechtskader staat niet toe dat

cliëntgegevens met een andere onderneming worden uitgewisseld zodat de ontvanger van deze informatie haar wettelijke verplichtingen niet zou hoeven na te komen. Alleen kredietinstellingen en financiële instellingen kunnen de resultaten van een cliëntenonderzoek ontvangen. Naar het oordeel van de inspectiedienst kan het feit dat verzoekster, samen met iemand die is aangeduid als politiek prominente persoon, gedurende lange tijd ambtenaar is geweest in een uitvoerend orgaan, de politiek prominente persoon de mogelijkheid bieden om, met behulp van de andere persoon, misbruik van het openbaar gezag voor privédoeleinden te verhullen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 16 [1.] Het begrip „naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon” is in de preventiewet opgenomen in overeenstemming met artikel 3, punt 11, van richtlijn 2015/849, waarin de „personen bekend als naaste geassocieerden” worden gedefinieerd. Artikel 3, punt 11, van richtlijn 2015/849 verduidelijkt wat in de context van deze richtlijn moet worden verstaan onder „naaste geassocieerden”, te weten natuurlijke personen van wie bekend is dat deze enigerlei nauwe zakelijke relatie onderhouden met een politiek prominente persoon. Bijgevolg zijn alleen nauwe zakelijke relaties relevant om een persoon te kunnen aanmerken als een naaste geassocieerde in de zin van de richtlijn. Artikel 1, punt 18², van de preventiewet bepaalt echter dat een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon iemand is die in het algemeen een zakelijke of andere nauwe relatie onderhoudt met een dergelijke persoon.
- 17 Volgens de verduidelijkingen in de Politiski nozīmīgu personu, to ģimenes locekļu un ar tām cieši saistītu personu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku vadības vadlīnijas (Richtsnoeren voor het beheer van het risico van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en nucleaire proliferatie door politiek prominente personen, hun familieleden en hun naaste geassocieerden), die zijn opgesteld door de Latvijas Republikas Finanšu izlūkošanas dienests (financiële inlichtingendienst van de Republiek Letland), wordt het begrip „andere nauwe relatie” opgevat als een relatie die voor de politiek prominente persoon als basis dient om, met behulp van de andere persoon, misbruik van het openbaar gezag voor privédoeleinden te verhullen. In het bijzonder worden als naaste geassocieerden van een politiek prominente persoon beschouwd; personen die dicht bij de familiekring staan (zoals vrienden) of die prominente leden zijn van dezelfde politieke partij, overheidsinstantie of vakbond als de politiek prominente persoon, zoals bijvoorbeeld bekende persoonlijkheden in de samenleving. In deze context is het belangrijkste criterium het bestaan van een „nauwe relatie”, die voor de politiek prominente persoon als basis kan dienen om, met behulp van de andere persoon, misbruik van het openbaar gezag voor privédoeleinden te verhullen. Volgens de richtsnoeren kan het feit dat iemand deel uitmaakt van eenzelfde overheidsorgaan aantonen dat sprake is van een nauwe relatie.

- 18 Ten eerste is het feit alleen al dat personen deel uitmaken van hetzelfde overheidsorgaan een factor die een verhoogd risico op witwassen van geld of financiering van terrorisme met zich meebrengt, met name indien een van deze personen politiek prominent is of is geweest dan wel grote bekendheid geniet of een prominent lid van de samenleving is, aangezien – zoals aangegeven in overweging 30 van richtlijn 2015/849 – risico variabel is en de variabelen afzonderlijk of in onderlinge combinatie het potentiële risico kunnen verhogen of verlagen. Niettemin moet rekening worden met het feit dat deze omstandigheid niet altijd evident is, aangezien in de openbare registers alleen ambtenaren worden vermeld en dergelijke informatie vaak niet openbaar is met betrekking tot organen met veel leden. Bovendien bestaat er geen openbaar register waarin alle overheidsorganisaties of -organen de identiteit van hun leden moeten registreren en openbaar moeten maken.
- 19 Ten tweede zijn het doel, de structuur en de omvang van overheidsinstanties zeer uiteenlopende factoren die van invloed kunnen zijn op de waarschijnlijkheid dat zich een risico voordoet. Het is van essentieel belang om de status van de betrokkenen en hun onderlinge interactie binnen het orgaan te bepalen (bijvoorbeeld ambtenaar, lid, of zij al dan niet invloed hebben op de processen, enz.), alsook het werkterrein van het overheidsorgaan (bijvoorbeeld of het orgaan al dan niet betrokken is bij politieke of financiële processen) en andere omstandigheden. Tegelijkertijd moet echter rekening worden gehouden met het feit dat een dergelijke beoordeling extra middelen kan vergen van de meldingsplichtige entiteit, aangezien alleen door het verzamelen en analyseren van aanvullende informatie kan worden vastgesteld of personen die deel uitmaken van hetzelfde overheidsorgaan, een nauwe relatie met elkaar onderhouden.
- 20 Voorts is het in de context van naaste geassocieerden van essentieel belang dat wordt vastgesteld of een van de betrokkenen een in artikel 3, lid 9, van richtlijn 2015/849 bedoelde functie bekleedt, waarbij het – zoals in dat artikel wordt benadrukt – niet kan gaan om middelbare of lagere functies. Bovendien bepaalt dit artikel dat het bij politiek prominente personen niet gaat om om het even welke bekende en prominente persoon in het publieke domein, maar om personen die onder de bepalingen van dat artikel vallen en de status van hooggeplaatste ambtenaar hebben. Hieruit volgt dat het, om vast te stellen dat iemand verbonden is met een politiek prominente persoon, niet voldoende is om na te gaan of een van hen algemeen bekend is dan wel een functie bekleedt of heeft bekleed die onder de in artikel 3, punt 9, van richtlijn 2015/849 genoemde functies zou kunnen vallen, zonder te bepalen of het om een functie op hoog niveau gaat. Dit veronderstelt dat er een individuele beoordeling wordt uitgevoerd.
- 21 Derhalve moet worden verduidelijkt of artikel 3, punt 11, onder a), van richtlijn 2015/849 aldus moet worden uitgelegd dat een particulier kan worden geacht een naaste geassocieerde van een politiek prominente persoon te zijn op de enkele grond dat de betrokkenen deel uitmaken van hetzelfde overheidsorgaan, zonder enige andere omstandigheid in aanmerking te nemen, zoals met name de vraag of de betrokken persoon een functie bekleedt of heeft bekleed die kan overeenkomen

met de in artikel 3, punt 9, van richtlijn 2015/849 genoemde functies, zonder dat tevens wordt vastgesteld of het om een functie op hoog niveau gaat.

- 22 [2.] Volgens overweging 35 van richtlijn 2015/849 is het, om te vermijden dat cliëntidentificatieprocedures worden overgedaan, passend om toe te staan dat cliënten die reeds elders zijn geïdentificeerd bij meldingsplichtige entiteiten worden geïntroduceerd.
- 23 Krachtens artikel 45, lid 1, van deze richtlijn verlangen de lidstaten van meldingsplichtige entiteiten die deel uitmaken van een groep dat zij op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures toepassen, daaronder begrepen gedragslijnen en procedures voor het delen van informatie binnen de groep ten behoeve van het bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering. Die gedragslijnen en procedures worden op effectieve wijze ten uitvoer gelegd door de bijkantoren en meerderheidsdochters in de lidstaten en in derde landen. Artikel 45, lid 8, van richtlijn 2015/849 bepaalt dat de lidstaten ervoor zorgen dat het delen van informatie binnen de groep toegestaan is.
- 24 Derhalve moet worden geconcludeerd dat ondernemingen binnen eenzelfde groep, zoals verzoekster en SIA Optibet, niet alleen het recht, maar ook de plicht hebben om informatie uit te wisselen, met name door overeenkomsten voor de uitwisseling van informatie te sluiten en door te waarborgen dat informatie onderling circuleert en wordt toegepast. Bovendien zijn de lidstaten verplicht om ervoor te zorgen dat deze uitwisseling van informatie binnen de groep is toegestaan en voldoende is om aan te nemen dat de betrokken meldingsplichtige entiteit onderzoek heeft gedaan naar haar cliënt. Door dit recht toe te kennen aan alle in artikel 2, lid 1, van richtlijn 2015/849 bedoelde meldingsplichtige entiteiten (en niet alleen aan kredietinstellingen en financiële instellingen) kan worden vermeden dat cliëntidentificatieprocedures (binnen een groep ondernemingen) inhoudelijk worden overgedaan, en wordt daarnaast gewaarborgd dat de middelen van de ondernemingen van de groep efficiënt worden gebruikt.
- 25 Artikel 13, lid 1, van richtlijn 2015/849 bevat de cliëntenonderzoeksmaatregelen die meldingsplichtige entiteiten overeenkomstig lid 2 van dat artikel moeten toepassen. Tegelijkertijd bepaalt dat lid 2 echter dat meldingsplichtige entiteiten op basis van de risicogevoeligheid kunnen bepalen hoe verstrekkend die maatregelen zijn. De verwijzende rechter leidt uit het voorgaande af dat met betrekking tot gemeenschappelijke cliënten kan worden vertrouwd op de informatie die wordt verkregen middels de uitwisseling van informatie binnen de groep van ondernemingen. Volgens deze rechter wordt dit bevestigd door artikel 26, lid 2, van richtlijn 2015/849, waarin is bepaald dat de lidstaten de meldingsplichtige entiteiten verbieden een beroep te doen op derden die gevestigd zijn in derde landen met een hoog risico, alsmede dat de lidstaten vrijstelling van dat verbod kunnen verlenen aan de bijkantoren en meerderheidsdochters van meldingsplichtige entiteiten die in de Unie gevestigd zijn, indien die bijkantoren en meerderheidsdochters volledig voldoen aan de op groepsniveau geldende gedragslijnen en procedures overeenkomstig artikel 45. Aldus staat de richtlijn

staat toe dat informatie onderling circuleert en wordt toegepast wanneer deze wordt verkregen en gebruikt binnen een groep ondernemingen, in het bijzonder wanneer de informatie wordt verkregen van een onderneming binnen de groep die niet is gevestigd in een derde land met een hoog risico.

- 26 Tegelijkertijd bepaalt artikel 5 van richtlijn 2015/849 dat de lidstaten strengere regels kunnen vaststellen om het witwassen van geld en terrorismefinanciering te voorkomen, wat betekent dat een lidstaat in feite het scala aan meldingsplichtige entiteiten waaraan hij de in artikel 45, lid 8, van richtlijn 2015/849 vastgestelde rechten toekent, kan beperken.
- 27 [3.] Gelet op het voorgaande is ook van belang om te verduidelijken of artikel 45, leden 1 en 8, juncto artikel 3, punten 12 en 15, van richtlijn 2015/849 ook toestaat dat dergelijke informatie of besluiten die door de directie van een van de ondernemingen binnen een groep zijn vastgesteld, worden gebruikt en toegepast in verschillende tot die groep behorende ondernemingen.
- 28 [4.] Overeenkomstig artikel 8, leden 1 en 2, van richtlijn 2015/849 zien de lidstaten erop toe dat meldingsplichtige entiteiten de nodige stappen ondernemen om hun witwasrisico en risico van terrorismefinanciering te identificeren en te beoordelen, rekening houdend met risicofactoren. Deze stappen zijn evenredig met de aard en omvang van de meldingsplichtige entiteiten. De in lid 1 bedoelde risicobeoordelingen worden gedocumenteerd, actueel gehouden en beschikbaar gesteld aan de ter zake bevoegde autoriteiten en de betrokken zelfregulerende organen.
- 29 Krachtens artikel 11 van richtlijn 2015/849 moeten meldingsplichtige entiteiten onder meer in de volgende omstandigheden cliëntenonderzoeksmaatregelen toepassen: bij het aangaan van een zakelijke relatie, wanneer wordt betwijfeld of de eerder verkregen cliëntidentificatiegegevens waarheidsgetrouw of toereikend zijn, en, voor aanbieders van kansspeldiensten, wanneer zij bij het ophalen van een prijs, het aangaan van een weddenschap, of beide, transacties ten bedrage van 2 000 EUR of meer verrichten, ongeacht of de transactie in één verrichting plaatsvindt dan wel in verscheidene verrichtingen waartussen een verband lijkt te bestaan. Voorts bepaalt artikel 14, lid 5, van die richtlijn dat de lidstaten verlangen dat meldingsplichtige entiteiten de cliëntenonderzoeksmaatregelen niet alleen op alle nieuwe cliënten, maar te gepasten tijde ook op bestaande cliënten toepassen, naargelang van de risicogevoeligheid van deze cliënten, bijvoorbeeld wanneer de relevante omstandigheden van een cliënt veranderen.
- 30 Uit artikel 11¹, leden 1, 2, en 7, van de preventiewet blijkt dat meldingsplichtige entiteiten op grond van deze wet verplicht zijn om cliëntgegevens in overeenstemming met de risicobeoordeling van de cliënt, en ten minste eens in de vijf jaar, bij te werken.

- 31 Uit het hierboven omschreven regelgevingskader volgt dus dat er cliëntenonderzoeksmaatregelen moeten worden toegepast wanneer enig risico wordt vastgesteld, maar niet minder vaak dan in het nationale kader is bepaald.
- 32 Verzoekster is van mening dat de toepassing van cliëntenonderzoeksmaatregelen op bestaande cliënten (met inbegrip van cliënten over wie binnen de groep van ondernemingen informatie beschikbaar is) vóór de in de regelgeving vastgestelde uiterste datum, berust op een risicobeoordeling. Wanneer de meldingsplichtige entiteit bij de beoordeling van een cliënt niet heeft vastgesteld dat er risico's bestaan, maar deze risico's later alsnog ontstaan, voordat de uiterste datum voor het bijwerken van cliëntgegevens is bereikt, en de meldingsplichtige entiteit niet op de hoogte kan zijn van deze risico's, is zij volgens verzoekster niet verplicht om reeds cliëntenonderzoeksmaatregelen toe te passen op bestaande cliënten.
- 33 Het Hof van Justitie heeft verduidelijkt dat artikel 14, lid 5, van richtlijn 2015/849, gelezen in samenhang met artikel 8, lid 2, van deze richtlijn, aldus moet worden uitgelegd dat de meldingsplichtige entiteiten verplicht zijn om op basis van een actueel gehouden risicobeoordeling ten aanzien van een bestaande cliënt te gepasten tijde – bijvoorbeeld wanneer de relevante omstandigheden van deze cliënt veranderen –, in voorkomend geval verscherpte, cliëntenonderzoeksmaatregelen toe te passen, ongeacht het feit dat de naar nationaal recht geldende maximumtermijn voor een nieuwe risicobeoordeling ten aanzien van deze cliënt nog niet is verstreken (arrest van 17 november 2022, ██████████ & Partner, C- 562/20, EU:C:2022:883, punt 91).
- 34 Met deze verduidelijking geeft het Hof van Justitie echter geen antwoord op de vraag hoe te handelen indien de meldingsplichtige entiteit niet op de hoogte was van andere nieuwe omstandigheden met betrekking tot de betrokken cliënt die van invloed zouden kunnen zijn op de risicobeoordeling van die cliënt.
- 35 Om die reden wordt de vijfde prejudiciële vraag voorgelegd.
- 36 [5.] Gelet op het feit dat de aan meldingsplichtige entiteiten opgelegde verplichtingen ook evenredig moeten zijn, wordt de zesde prejudiciële vraag voorgelegd.